

COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

LUCHIANENCO Lilia, dr., asist. univ.,

Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară,

Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova

Rezumat. *În prezent, educația interculturală este una dintre preocupările societății contemporane. Conceptul de educație interculturală relevă din nevoia conștientă de a educa generații cu respect față de diferențele culturale, cerând societății și statului să execute procesul de învățare. Transformarea cu succes a procesului de educație și creștere interculturală se reglementează conform unor reguli stabilite, având la bază un conținut și o structură bine determinată, care asigură o educație interculturală eficientă între diferite culturi favorizând dezvoltarea oricărei societăți.*

Summary. *Intercultural education is one of the main concerns of today's contemporary society. The concept of intercultural education is the conscious need to educate generations in respect for cultural differences demanded by society and having the state's help in executing the learning process. The successful transformation of the process of education and intercultural growth is regulated according to established rules, based on customary content and structure, which ensures an efficient intercultural education between various cultures favoring the development of any society.*

Cuvinte cheie: *educație, etnoidentitate, comunicare, adaptare.*

Keywords: *education, ethno-identity, communication, adaptation.*

Etnoidentitatea este unul dintre cele mai importante mecanisme de adaptare inerentă a oamenilor, întrucât, toți indivizii există în contexte sociale, politice, istorice și economice. Psihologii sunt chemați din ce în ce mai mult să înțeleagă influența acestor contexte asupra comportamentului indivizilor, iar pedagogii să elaboreze noi strategii și să asigure implementarea acestora. Obiectivele specifice ale acestor orientări sunt:

- de a promova abordarea multiculturalismului și a diversității în educație, formare, cercetare, practică și schimbare organizațională;
- de a elabora referințe pentru îmbunătățirea metodologiilor de educație, formare, cercetare, practică și schimbare organizațională continuă;
- de a evidenția paradigmele care largesc sfera psihologiei și pedagogiei;
- de a presta informații de bază, terminologii relevante în contextul educației interculturale.

Educația interculturală se concentrează pe drepturile universale ale omului, pe recunoașterea echivalenței tuturor oamenilor și considerarea demnității umane ca fiind sacră. Cu toate acestea,

valorile educației interculturale nu sunt împărtășite de toată lumea. Recunoașterea pluralismului și a drepturilor democratice reprezintă o provocare pentru toate societățile lumii.

Astăzi, implementând fenomenul multicultural, se încearcă rezolvarea problemelor educaționale și sociale în majoritatea țărilor lumii. Guvernele sunt preocupate nu doar de partea juridică a problemei, dar și de dezvoltarea și soluționarea problemelor sociale, încercând, să găsească un răspuns adecvat problemelor apărute. Guvernele și ONG-urile, concomitent cu adoptarea legilor privind limba de stat și limbile popoarelor care locuiesc în țară, propun diverse programe de dezvoltare socială:

- se organizează programe avansate de formare pentru pedagogi;
- se desfășoară programe de formare a atitudinilor de conștiință, tolerantă și de prevenire a extremismului;
- se implementează învățarea interculturală în sistemul de învățământ, care are menirea să extindă potențialul intercultural al elevilor/studentilor, formând un set de abilități analitice și strategice în procesul de interacțiune cu reprezentanții altor culturi.

Educația interculturală este criticată constant pentru accentuarea diferențelor culturale, ceea ce duce fără să vrea la o discriminare sporită. Cu toate acestea, majoritatea cercetătorilor subliniază că educația interculturală are funcția de menținere a sănătății în dezvoltarea personalității. Aceasta duce la îmbogățirea reciprocă a unui nou tip de valori culturale, ridică încrederea în propriile forțe, apare confortul sociocultural [5].

Apartenența la un grup etnic nu este înnăscută, ci se dobândește în procesul de socializare, în procesul de formare a personalității într-un anumit mediu cultural, pe măsură ce copilul stăpânește stereotipurile de comportament adoptat în acest grup etnic și cultural. Trăsăturile percepției interetnice sunt determinate de vârstă și de condițiile sociale de dezvoltare. Astfel, copiii sub 6 ani au o idee destul de vagă despre naționalitatea lor. Și dacă preșcolarii și școlarii mai mici rămân în cea mai mare parte fără prejudecăți, atunci aproximativ la vârsta de 9 ani, preferințele emoționale se dezvoltă în stereotipuri stabile, care devin foarte greu de schimbat [8].

Există 3 etape în dezvoltarea identității etnice la copii:

- La vârsta de 6-7 ani, copilul dobândește cunoștințe fragmentare despre etnia sa, inițial se bazează pe indicatori evidenți: culoarea pielii, aspect, limbaj, obiceiuri;
- La vârsta de 8-9 ani, copilul se identifică deja în mod clar cu grupul său etnic, începe conștientizarea motivelor de identificare - naționalitatea părinților, locul de reședință, limba maternă;
- La începutul adolescenței, la 10-11 ani, identitatea etnică se formează în totalitate, ca trăsături ale diferitelor popoare, copilul notează unicitatea istoriei, specificul culturii tradiționale de zi cu zi, predestinarea istorică comună, strămoșii comuni, religie [1].

În această ordine de idei, educația se confruntă cu o sarcină dificilă:

- pregătirea copiilor pentru viață într-un mediu multicultural;
- formarea capacității de a comunica și de a coopera cu oameni de diferite naționalități, rase și religii.

Este important să învățăm copiii, odată cu dezvoltarea propriei culturi naționale, să înțeleagă și să aprecieze unicitatea altor culturi, să-i educăm în spiritul păcii și al respectului pentru toate popoarele.

Educația interculturală nu poate fi realizată fără o conștientizare a unei comunicări eficiente interculturale. De aici, exersarea comunicării interculturale, presupune stăpânirea cunoștințelor de bază în domeniul comunicării, deoarece există diferite tipuri de comunicare: verbală, nonverbală și paraverbală.

Problema comunicării interculturale a țărilor și popoarelor a fost relevantă în toate perioadele de interacțiune a acestora în diverse domenii ale științei, culturii, economiei, politicii, medicinei și sportului. Ea acum demonstrează o importanță crescândă din cauza intensificării proceselor migratorii cauzate de o serie de motive: operațiuni militare, migrație în căutarea unei vieți mai bune, migrația forței de muncă. În legătură cu aceste procese, educația și dezvoltarea comunicării interculturale devine un aspect cheie, menit să pregătească oamenii pentru o conviețuire fără conflicte.

Din cele menționate, comunicarea interculturală este indispensabilă în lumea modernă. Din aceste considerente, dezvoltarea cu succes a unei culturi a comunicării interetnice depinde de dezvoltarea armonioasă a relațiilor dintre diferitele grupuri etnice bazate pe principiile toleranței, înțelegerii reciproce, cooperării și prieteniei [5].

Neînțelegerile, resentimentele și etnocentrismul pot fi depășite cu ajutorul stăpânirii competenței comunicative interculturale. Astfel, atribuindu-i funcției comunicativ - integratoare un rol deosebit în interacțiunea interculturală, obținem zona comunicării interetnice pozitive și relații bazate pe principiile umanismului, libertății, dependenței responsabile din punct de vedere moral. Aceasta contribuie la formarea criteriilor de comunicare socială și interpersonală și la manifestarea perspectivelor de extindere a zonei dialogului intercultural.

Practic, comunicarea interculturală afectează patru aspecte:

- Atitudine favorabilă;
- Cunoștințe culturale și abilități interculturale;
- Reflecții asupra problemelor interculturale;
- Interacțiune constructivă.

Educația interculturală propagă voința comună de a dezvolta o cultură mai presus de puterea statului sau de interesele unui grup social, ce nu se limitează la transmiterea unor cunoștințe

specifice în cadrul unei anumite discipline, dar consolidează abordări interdisciplinare în mediul școlar și extrașcolar (familie, grupuri sociale, instituții, comunități, mass-media etc.). Un rol deosebit îi revine profesorului modern, care depășește funcția de a comunica modele și programe cunoscute.

Profesorul modern acordă o mare atenție spiritului de inițiativă și creativitate, promovând motivația din mediul social extern în egală măsură cu interiorul individului, realizând astfel educația interculturală centrată pe copil.

Datorită experiențelor și mediilor culturale diferite, există diferențe între oamenii care comunică, deoarece fiecare persoană organizează gândurile și cunoștințele în funcție de cultură. Aceste probleme de comunicare, în jargonul tehnic, sunt numite probleme de interferență. (Grosch și Leenen, 2000).

Harald Grosch și Wolf Rainer Linen a propus modelul în șapte etape de învățare individuală a educației interculturale.

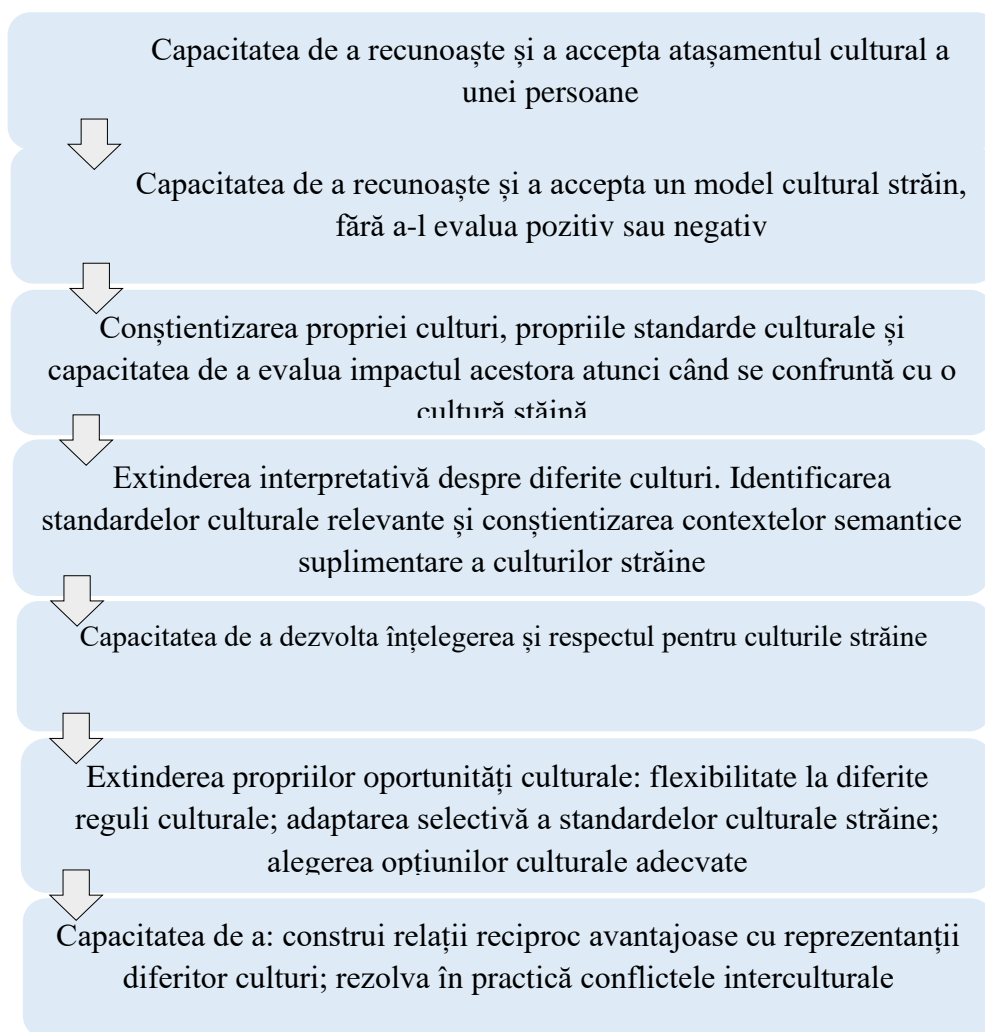

Figura 1. Model de învățare individuală a educației interculturale

Modelul în șapte etape al lui Grosch și Linen este un model detaliat al învățării interculturale și se bazează pe așa-numita teorie a culturii-centrismului. Fazele modelului se construiesc una pe cealaltă, așa că, faza întâia trebuie finalizată pentru a trece la celelalte faze. Modelul nu prevede încălcări sau întreruperi în procesul de învățare interculturală. În procesul de învățare, o persoană dobândește noi abilități pentru a îmbunătăți comunicarea interculturală. Aceste calități cresc de la o etapă la alta.

Atitudinea personală față de interculturalitate determină în mod fundamental cât de mult este implicată o persoană într-un subiect și cât de multe cunoștințe noi dobândește ca urmare. Respectul pentru o altă cultură, care are de obicei puncte de vedere și norme diferite, se referă la dimensiunea interacțiunii constructive în care regulile culturale trebuie protejate. Este important de știut, că fiecare situație și fiecare contact poate provoca atât experiențe pozitive, cât și negative, afectând și influențând dimensiunile menționate mai sus. Astfel, educația interculturală este un proces care continuă prin studiu teoretic și practic, pe parcursul întregii vieți.

Bibliografie

1. Bernat, S. E. Multicultural education. Methodological guidelines. Cluj: CRDE Foundation, 2006.
2. Chiriac, A., Guțu, V. Intercultural education in higher education. Chișinău, 2013.
3. Cristea, S. Educația interculturală. În: Revista Didactica Pro. Nr. 4-5(21). 2003, pp. 100-102.
4. Marotzki, W. Einführung in die Allgemeine Pädagogik. In: Manuskript zur Vorlesung. Magdeburg, 2012.
5. Колесник, О.Г. Язык как средство межкультурной коммуникации. В: РГСУ: Материалы междунар. конф. М., 2012. с. 1–5.
6. Куликова, Л. В. Межкультурная коммуникация: теоретические и прикладные аспекты. Красноярск, 2004.
7. Скакунова, В. А. Проблемы межкультурной коммуникации в отечественной и мировой науке. В: Вестн. Крас ГАУ. 2011. № 5. с. 187–190.
8. Снежкова, И. А. Трансформация этнической идентичности в России и в Украине в постсоветский период. М.: ИЭА РАН, 2013. 348 с.